

Sygn. akt III RC 136/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 lutego 2020 roku

Sąd Rejonowy w Łowiczu w Wydziale III Rodzinnym i Nieletnich

w składzie:

Przewodnicząca: SSR Honorata Wójcik

Protokolant: st. sekr. sąd. Barbara Salamondra

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 27 stycznia 2020 roku

sprawy z powództwa M. D.

przeciwko E. D.

o alimenty

1. oddała powództwo;
2. znosi wzajemnie między stronami koszty zastępstwa procesowego,

Sygn. akt III RC 136/18

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 31 sierpnia 2018 roku M. D. wniosła o zasądzenie od pozwanego E. D. alimentów na jej rzecz w kwocie po 1 000 złotych miesięcznie wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w przypadku uchybienia terminowi płatności oraz zasądzenie kosztów postępowania. Na uzasadnienie zgłoszonego żądania powódka wskazała, że obecnie znajduje się w niedostatku i nie ma możliwości samodzielnego zaspokojenia swoich potrzeb. Otrzymuje rentę rolniczą w kwocie 660 złotych. Trwa postępowanie o podział majątku wspólnego stron. W czasie trwania małżeństwa strony prowadziły wspólnie gospodarstwo rolne, a obecnie powódka nie czerpie zysków z tego gospodarstwa. Miesięczne koszty utrzymania powódki kształtują się na poziomie 1 700 złotych i powódka nie ma środków na ich zaspokojenie. (pozew – k. 2-4)

W odpowiedzi na pozew pozwany E. D. wniósł o oddalenie w całości powództwa oraz zasądzenie na rzecz pozwanego kosztów procesu. Podniósł, że nie jest prawdą, że powódka znajduje się w niedostatku. Jest ona współwłaścicielką gospodarstwa rolnego o wartości ok. 420 000 złotych oraz sprzętu rolniczego o wartości ok. 118 000 złotych. Powódka zamieszkuje z matką w domu stanowiącym współwłasność stron i wspólnie prowadzą gospodarstwo domowe. Powódka mogła osiągnąć dochód poprzez zbycie maszyn rolniczych oraz krów, za kwotę ok. 81 700 złotych, czego nie zrobiła. Podniósł, że nie jest prawdą, że powódka nie czerpie żadnych korzyści z gospodarstwa rolnego, bowiem w listopadzie 2017 roku powódka otrzymała kwotę 15 852,40 ze sprzedaży krów. Podniósł że powódka uzyskuje również dochód z pracy dorywczej przy obsłudze wesel i innych imprez. Pozwany z kolei leczy się na choroby układu sercowo-naczyniowego. Cierpi na schorzenia kręgosłupa, co uniemożliwia mu wykonywanie wszystkich prac w gospodarstwie. Utrzymuje się z dochodów netto 1000 złotych.

Na rozprawie w dniu 16 listopada 2019 roku powódka poparła powództwo, zaś pozwany nie uznał powództwa wnosząc o jego oddalenie w całości. (e-protokół rozprawy – k. 119-121). Swoje stanowiska strony podtrzymały w toku dalszego postępowania. (e-protokoły rozpraw – k. 136–137, 165-166).

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wyrokiem z dnia 19 lutego 2016 roku, wydanym w sprawie IC 13/16 Sąd Okręgowy w Łodzi orzekł rozwód związku małżeńskiego pomiędzy E. D. i M. D., bez orzekania o winie stron.

(dowód: wyrok Sądu Okręgowego w sprawie IC 13/16 – k.10)

M. D. ma 59 lat. Mieszka wraz z matką w domu stanowiącym współwłasność majątkową małżeńską stron. Prowadzą z matką wspólne gospodarstwo domowe. Na działce na której mieszka powódka na własne potrzeby uprawia warzywa. M. D. jest okresowo niezdolna do samodzielnej egzystencji do maja 2020 roku. Pobierała rentę rolniczą w 2018 roku w kwocie 660 złotych, od kwietnia 2019 roku – 678,88 złotych zaś od 1 listopada 2019 w kwocie 900,89 złotych. Decyzją z dnia 13 stycznia 2020 roku przyznano jej prawo do emerytury rolniczej w wysokości 348,90 złotych od 29 lutego 2020 roku. Powódka cierpi na chorobę nowotworową. Leczona jest onkologicznie. Leczy się również prywatnie psychiatryczne w (...) w Ł.. Wizyty u psychiatry ma raz na 3 miesiące, natomiast u onkologa 5-6 razy w miesiącu. Onkologicznie powódka leczy się w T..

(dowód: orzeczenie KRUS – k. 85, decyzja KRUS – k. 11, 86, 164; dokumentacja medyczna – k. 87-90, zaświadczenie – k. 16, 82; zeznania powódki e-protokół z dnia 13.11.2019 r. 00:53:00 – k. 120v w zw. z wyjaśnieniami powódki e-protokół z dnia 13.11.2019 r. 00:03:34 – k. 119v, e-protokół z dnia 18.12.2019 r. 00:01:26 – k. 136-v oraz e-protokół z dnia 27.01.2020 r. 00:01:28 – k. 165-v)

Pomiędzy byłymi małżonkami toczy się postępowanie o podział majątku wspólnego. Z tytułu sprzedaży inwentarza żywego powódka otrzymała od pozwanego następujące kwoty: 15 852,40 złotych (listopad 2017 roku), 8 366,50 złotych (październik 2018 roku), 1 284 złotych (wrzesień 2018 roku) i 12 000 złotych (sierpień 2019 roku). Pozwany proponował małżonce sprzedaż maszyn rolniczych o wartości 60-70 tysięcy złotych wchodzących w skład majątku wspólnego. Dopiero na przełomie 2019/2020 roku powódka zgodziła się na ich sprzedaż, przystając na propozycję pozwanego w tym przedmiocie.

(dowód wpłaty – k. 42, faktura – k. 71,72, propozycja podziału maszyn rolniczych – k. 93, pismo – k. 152, zeznania pozwanego e-protokół z dnia 13.11.2019 r. 00:54:26 – k. 120v w zw. z wyjaśnieniami pozwanego e-protokół z dnia 13.11.2019 r. 00:17:39 – k. 119v-120 oraz e-protokół z dnia 27.01.2020 r. 00:17:00 – k. 166)

M. D. podaje, iż ponosi następujące miesięczne koszty utrzymania: ubranie - 430 złotych, chemia - 180 złotych, kosmetyki - 150 złotych, energia elektryczna - 150 złotych, opłata za śmieci - 25 złotych, opłata za telefon - 20 złotych, koszty zakupu paliwa - 500 złotych. Powódka ponosi również koszty leczenia: leków onkologicznych - 500 złotych, wizyty u psychiatry - 50 złotych miesięcznie. Korzysta z pomocy finansowej dzieci, które kupiły jej węgiel na zimę, lodówkę. Córka zapłaciła za remont samochodu.

(dowód: pokwitowanie – k. 7-9, faktura VAT – k. 12-15, 17-32, zeznania powódki e-protokół z dnia 13.11.2019 r. 00:53:00 – k. 120v w zw. z wyjaśnieniami powódki e-protokół z dnia 13.11.2019 r. 00:03:34 – k. 119v, e-protokół z dnia 18.12.2019 r. 00:01:26 – k. 136-v oraz e-protokół z dnia 27.01.2020 r. 00:01:28 – k. 165-v)

Powódka posiada rachunek bankowy w Banku Spółdzielczym Ziemi (...). Stan na w/w rachunku bankowym w okresie od 19 lutego 2016 roku do 27 listopada 2019 roku wyniósł 109 222,15 złotych, zaś stan środków na dzień 20 grudnia 2019 roku wyniósł 1 304,77 złotych.

(dowód: wykaz operacji bankowych – k. 132, 140, 141)

W okresie od lutego 2016 roku do końca 2019 roku powódka za środki pieniężne zgromadzone na opisanym rachunku bankowym założyła dach na domu (za 40 000 złotych), wymieniła okna na części domu i okno w łazience (za ok. 2 000 złotych) kupiła pralkę (1 000 złotych), kosiarkę do trawy (1 100 złotych). Ponadto oddała dzieciom pieniądze za zakup opału na zimę i lodówki (łącznie 4 000 złotych) Resztę kwoty wydała na ubrania, na leki.

(dowód: Zamówienie od klienta – k. 152-195, faktura – k. 196-197, 199, 200; umowa na remont – k. 198; zeznania powódki e-protokół z dnia 13.11.2019 r. 00:53:00 – k. 120v w zw. z wyjaśnieniami powódki e-protokół z dnia 13.11.2019 r. 00:03:34 – k. 119v, e-protokół z dnia 18.12.2019 r. 00:01:26 – k. 136-v oraz e-protokół z dnia 27.01.2020 r. 00:01:28 – k. 165-v, umowa zlecenie – k. 202, dowód wpłaty – k. 203)

Pozwany E. D. ma 59 lat. Mieszka w R. we własnym gospodarstwie. Jest rolnikiem. Jest obecnie na rencie chorobowej, od stycznia 2019 roku - 780 złotych. Ma orzeczenie o niepełnosprawności. Leczy się na choroby układu sercowo-naczyniowego, ma wstawione stenty. Cierpi na schorzenia kręgosłupa. Jest pod kontrolą lekarską. Korzysta z prywatnej opieki kardiologicznej, zaś u reumatologa i neurologa korzysta z wizyt w ramach NFZ.

(dowód: (...) k. 43-47, dokumentacja medyczna – k. 114, 115-117v, 153-157, zeznania pozwanego e-protokół z dnia 13.11.2019 r. 00:54:26 – k. 120v w zw. z wyjaśnieniami pozwanego e-protokół z dnia 13.11.2019 r. 00:17:39 – k. 119v-120 oraz e-protokół z dnia 27.01.2020 r. 00:17:00 – k. 166)

Pozwany uprawia kukurydzę, zboże. Hoduje krowy mleczne. Dochód ze sprzedaży mleka wynosi 6 000 – 8 000 złotych minus potrącenia. Pozwany otrzymuje dopłaty z Agencji (...) w granicach 16 000 złotych. Dopłaty przeznacza na utrzymanie gospodarstwa. Pozwany korzysta i gospodaruje na połowie gospodarstwa rolnego. Druga połowa (3,5 ha) jest do dyspozycji powódki. Ziemia ta leży odlego. Powódka jej nie wykorzystuje. Nikt nie pobiera dopłat za tę część gospodarstwa. Pozwany sam pracuje w gospodarstwie. Czasem zatrudni kogoś do wykonywania cięższych prac i płaci mu wówczas 15-18 złotych na godzinę. We wrześniu 2019 roku uzyskał dochód 8 000 złotych ze sprzedaży kukurydzy. Pozwany posiada ponadto 9,5 ha ziemi wchodzącej w skład jego majątku osobistego.

(dowód: zeznania pozwanego e-protokół z dnia 13.11.2019 r. 00:54:26 – k. 120v w zw. z wyjaśnieniami pozwanego e-protokół z dnia 13.11.2019 r. 00:17:39 – k. 119v-120 oraz e-protokół z dnia 27.01.2020 r. 00:17:00 – k. 166)

Koszty miesięcznie utrzymania gospodarstwa rolnego i domu, jakie ponosi pozwany to: hala udojowa plus basen - 538 złotych, koncentraty i pasze - 412 złotych, nasiona i kukurydza - 250 złotych, telefon - 60 złotych, ocena próby doju - 125 złotych, prąd - 550 złotych miesięcznie, środki ochrony roślin - 300 złotych, nasiona żyta i pszenżyta - 211 złotych, sms z mleczarki - 30 złotych, paliwo - 882 złote, chemia z mleczarni - 159 złotych, węgiel - 273 złote, wymiana pieca CO - 666 złotych, folia - 61 złotych, sianie i zbiór kukurydzy - 355 złotych, weterynarz i inseminacja - 410 złotych, ubezpieczenie pojazdów i budynków - 138 złotych, nawozy – 1 250 złotych, oleje i smary - 180 złotych, części zamienne i naprawy - 200 złotych, opłata pracowników - 125 złotych miesięcznie. Ponadto pozwany ponosi koszty wizyt u lekarza, rehabilitacji, leków - 170 złotych. Koszty utrzymania domu i potrzeby własne określa łącznie na 750 złotych.

(dowód: faktura VAT – k. 96-102, 104-106, 108-113, 159-163 ; WZ – k. 107, zeznania pozwanego e-protokół z dnia 13.11.2019 r. 00:54:26 – k. 120v w zw. z wyjaśnieniami pozwanego e-protokół z dnia 13.11.2019 r. 00:17:39 – k. 119v-120 oraz e-protokół z dnia 27.01.2020 r. 00:17:00 – k. 166)

Pozwany ma rachunek bankowy w Banku Spółdzielczym Ziemi (...). Stan środków na w/w rachunku na dzień 3 stycznia 2020 roku wynosił 7 934,20 złotych.

(dowód: wykaz operacji bankowych – k. 146-147)

Sąd uznał za wiarygodny zebrany w sprawie materiał dowodowy w postaci dowodów z dokumentów, jak również z zeznań stron i świadka.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie i dlatego też zostało oddalone.

W ocenie Sądu nie istnieją podstawy do nałożenia obowiązku alimentacyjnego na pozwanego względem M. D. na podstawie art. 60 § 1 i 2 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (k.r.o.)

Według art. 60 § 1 k.r.o. rozwiedziony małżonek, który nie został uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia i który znajduje się w niedostatku, może żądać od drugiego małżonka dostarczania środków utrzymania w zakresie odpowiadającym „usprawiedliwionym potrzebom uprawnionego oraz możliwościom zarobkowym i majątkowym zobowiązanego”.

Zakres obowiązku alimentacyjnego zależy z jednej strony od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego, z drugiej zaś - od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego. Pojęcia „usprawiedliwione potrzeby” oraz „możliwości zarobkowe

i majątkowe” zostały szczegółowo omówione w uchwale Pełnego Składu Izby Cywilnej

i Administracyjnej Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 1987 r., III CZP 91/86, OSNP 1988, nr 4, poz. 42. W uchwale tej stwierdzono między innymi, że: „Pojęcia usprawiedliwionych potrzeb nie można jednoznacznie zdefiniować, ponieważ nie ma jednego stałego kryterium odniesienia. Rodzaj i rozmiar tych potrzeb jest uzależniony od cech osoby uprawnionej oraz od splotu okoliczności natury społecznej i gospodarczej, w których osoba uprawniona się znajduje. Nie jest możliwe ustalenie katalogu usprawiedliwionych potrzeb podlegających zaspokojeniu w ramach obowiązku alimentacyjnego i odróżnienie ich od tych, które jako objaw zbytku lub z innych przyczyn nie powinny być uwzględnione. W każdym razie zakres obowiązku alimentacyjnego wyznaczać będą poszczególne sytuacje uprawnionego

i zobowiązanego, konkretne warunki społeczno-ekonomiczne oraz cele i funkcje obowiązku alimentacyjnego. Dopiero na tym tle będzie można określić potrzeby życiowe - materialne

i intelektualne uprawnionego”.

Przesłanką zwykłego obowiązku alimentacyjnego jest stan niedostatku małżonka uprawnionego. Pozostaje on w niedostatku wtedy, gdy własnymi siłami nie jest w stanie zaspokoić swoich usprawiedliwionych potrzeb w całości lub w części (wyrok SN z 21 maja 1998 r., II CKN 775/97, LexPolonica nr 392858; wyrok SN z 16 lipca 1998r., I CKN 524/98, niepubl.). W niedostatku są osoby, które nie mają żadnych lub wystarczających możliwości zarobkowych lub majątkowych (wyrok SN z 5 maja 1999 r., III CKN 146/99, niepubl.). Spośród przyczyn postania niedostatku, charakterystycznych dla stosunków pomiędzy małżonkami będącymi po rozwodzie lub w separacji należy wymienić zwłaszcza niemożność podjęcia pracy zarobkowej z uwagi na stan zdrowia.

W ocenie Sądu M. D. nie znajduje się w niedostatku. Powódka co prawda osiąga stosunkowo niewielki stały dochód w postaci renty rolniczej, od końca lutego będzie otrzymywać emeryturę rolniczą, niemniej jednak posiada ona inne możliwości zarobkowe, których nie wykorzystuje. Jak wynika z materiału dowodowego, w tym z zeznań pozwanego proponował on byłej żonie sprzedaż maszyn rolniczych o wartości ok. 60 000 – 70 000 złotych. Dopiero na przełomie 2019/2020 roku powódka wyraziła zgodę na sprzedaż maszyn rolniczych zgodnie z propozycją byłego męża. Powyższa kwota uzyskana ze sprzedaży ruchomości zapewni powódce środki na godny byt na wiele miesięcy. Dodatkowo powódka nie wykorzystuje możliwości majątkowych jakie płyną z posiadanego gospodarstwa rolnego. Powód uprawia połowę gospodarstwa i czerpie z niego korzyści. Otrzymuje dopłaty z (...), uprawia zboże, kukurydzę. Druga część gospodarstwa (3,5 ha) leży odłogiem. Jest nieobsiana. Zdaniem Sądu powódka jako współwłaścicielka tego gospodarstwa mogłaby podjąć próbę odpłatnej dzierżawy gospodarstwa w sytuacji, kiedy ona - ze względu na stan zdrowia - nie jest w stanie fizycznie pracować. Powódka ma możliwość odpłatnej dzierżawy gospodarstwa, bądź oddania do dyspozycji dzieciom jeżeli byłyby tym zainteresowane. Powyższe rozwiązania pozwoliłyby uzyskiwać stały dochód z gospodarstwa. Zeznanie pozwanego pokazuje, że z pracy w rolnictwie i uprawy ziemi można osiągnąć wymierne korzyści majątkowe, czego powódka absolutnie nie wykorzystuje. Wobec powyższego zasadne jest stwierdzenie, że powódka w sposób nienależyty wykorzystuje swoje możliwości zarobkowe. Faktem jest, że jest osobą poważnie chorą niemniej jednak ma możliwości osiągnięcia dodatkowych dochodów, poza rentą/emeryturą rolniczą.

Pozwanemu natomiast mimo, że osiąga realny dochód z prowadzonego gospodarstwa rolnego, po dokonaniu wszelkich opłat związanych z gospodarstwem i kosztami życia zostaje do dyspozycji kwota ok. 600 złotych. Obie strony postępowania mają problemy zdrowotne, które uniemożliwiają im wykonywanie pracy fizycznej. Pomimo tego pozwany w swojej zaradczości prowadzi dobrze prosperujące gospodarstwo rolne. Dodatkowo zauważyć należy, że na przełomie czasu od listopada 2017 roku do sierpnia 2019 roku powódka otrzymała od pozwanego kwotę 37 502,90 złotych za sprzedaż inwentarza żywego wchodzącego w skład gospodarstwa wspólnego małżonków. Powódka dokładając więc do swojego świadczenia rentowego kwotę średnio 800 złotych miesięcznie winna korzystać z tych pieniędzy przez 46 miesięcy, tj. blisko 4 lata, gdyby rozsądnie nimi gospodarowała. Tymczasem wyciąg z rachunku bankowego powódki wskazuje, iż kwota jaką ona dysponuje to ok. 1 300 złotych.

W świetle powołanych przepisów stwierdzić należy, że powódka nie znajduje się w niedostatku, a jej usprawiedliwione potrzeby oraz możliwości majątkowe pozwanego nie pozwalają na nałożenie na E. D. obowiązku alimentacyjnego na rzecz jego żony M. D.. Podnieść należy, że przy stanie niedostatku powódka nie byłaby w stanie podwyższyć swojego standardu mieszkania, co jednak uczyniła wymieniając dach, okna, kupując nowy sprzęt AGD. Okoliczności te wykluczają przyjęcie przesłanek wynikających z art. 60 § 1 k.r.o.

Mając na uwadze przytoczone okoliczności, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku, znosząc jednocześnie pomiędzy stronami postępowania koszty zastępstwa procesowego.